

НОВАК ЖИВКОВИЋ

ГРАНИЧНИ СУКОБИ У СТАРОМ ВЛАХУ 1875. ГОДИНЕ

(Избор докумената)

Немиран и ратни период између 1875. и 1878. године на подручју југозападне Србије, иако о њему постоје бројна документа, још није довољно проучен. Документа која се, овом приликом, обелодањују треба да допринесу расветљавању тадашњих прилика у овом делу земље. Та документа не говоре о ратним подухватима, ратним операцијама, тактичким и стратегијским потезима, војним успесима и неуспесима. О тим темама се писало доста у тадашњој штампи, у посебним студијама и књигама историографског карактера. Документа, која доносимо, говоре преваходно о животу народа, догађајима ван фронтоске линије и на граници, где нису вођене борбе. Грађа, такође, треба да допринесе осветљавању народних тегоба и страдања у једном већ поприлично заборављеном рату.

Документа публикујемо уз незнатне правописне интервенције, које су, понегде, нужне ради бољег разумевања. Пропратне примедбе дају се само на местима где су стварно неопходне.

Оваквим начином презентовања грађе, надамо се да допринесимо бољем познавању једног минулог раздобља, јачем осветљавању ратних прилика и тешкоћа које су поднели наши преци у напорима да потомству обезбеде сигурнију будућност. А та њихова будућност — наша је савременост.

3. МАЈ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛСТВО ОКРУГА УЖИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ СРЕЗА МО-
РАВИЧКОГ: РАСПИС О ПОСТУПКУ ПРЕМА БЕГУНЦИМА ИЗ
ТУРСKE И О ЊИХОВОЈ ИМОВИНИ.¹

Начелнику Среза Моравичког

Г. Министар Унутрашњи дела предписом своим од 27. гр. мца ПН[№] 4484. наредио је: да се са новим бегунцима из Турске, који у нашу страну пребегавају, поступи онако као и са досадањим, а што се тиче говеди, да се по одпуштеном распису г. Министра на састанке пограничне има поступати.

Предпис овај саопштавајући Начелство ово, препоручије вам, да у даним приликама односно пребегавања народа из Турске у нашу земљу, по истоме поступите.

У исто време препоручује вам се, да према постојећем распису г. Министра, пребегше људе и њине фамилије шаљете у внутренос(т) Србије, далеко од границе 12 сати али свагда, кад који у нашу страну пређе, да га протоколарно саслушате: по којој нужди и да ли с намером насељавања пребегава у Србију и да списак имена одакле је који бегунац у ком и године његове треба означити, сочините, па ове као и протоколе њиховог саслушања са своим извешћем куд је који ради насељења са фамилијом или без ове отишао, пошаљете.

№ 4686.

3. Маја 1875. год.

у Ужицу

Писар

Димитрије Симић

АС-НОУ-1875. нср. гр.

Начелник окр.

М. Сарић

7. МАЈ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ:
ПРОТОКОЛАРНА ЗАВЕЛЕШКА О ЈЕДНОЈ ПОРОДИЦИ КОЈА
ЈЕ ПОБЕГЛА ИЗ ТУРСКЕ

КН^о 3275.

Писано 7. Маја 1875. год.
у Ивањици

Милун Ковачевић из Луге у Турској,
45. год. стар, побегао је 5. овог месеца уз
оне у нашу страну да овди стално живи. Он
је са собом превео жену Јасну 43 год. ста-
ру и 6-ро деце; једно мушко и 5-ро женских
и то Милића од 13, Бојану од 16. Ђурђију од
11, Јовану од 10, Радосаву од 8 и Станију од
6 год. Он је, вели, пребегао од турског зулу-
ма, јер су му Турци хтели да потурче најстари-
ју ћерку.

Он је, вели, рад да се ове настани и
да живи, јер није у стању на другу страну ићи.

+ Милун Ковачевић

(Предмет спроведен
Окружном начелству)
АС-НОУ-1875. нср. гр.

14. МАЈ 1875. ГОДИНЕ
ВРШИЛАЦ ДУЖНОСТИ КОМАНДАНТА УЖИЧКЕ БРИГАДЕ —
РАСПОРЕД О ИЗВРШЕЊУ ВОЈНИХ СМОТРИ.

Р а с п о р е д

По коме се имају извршити почетне смотре над пешацима I и
II класе са својим коморама на својим четним збориштима. Са пе-
шацима I класе имају доћи на дотично четно збориште и коњаници
са својим коморцијама и то они, који су из села, из којих је чета
састављена. Смотре ове биће овим редом.

18.	маја	над	четама	Пожешког	батаљона	II	класе.
24.	„	„	„	Црногорског	„	I	класе.
25.	„	„	„	„	„	II	класе.
2.	Јуна	над	четама	Моравичког	„	I	класе.
3.	„	„	„	„	„	II	класе.
7.	„	„	„	Ариљског	„	I	класе.
8.	„	„	„	„	„	II	класе.
14.	„	„	„	Златиборског	„	I	класе.
15.	„	„	„	„	„	II	класе.
22.	„	„	„	Рачанског	„	I	класе.
24.	„	„	„	„	„	II	класе.

Према горњем распореду војници сваке чете у означено време да дођу на своја зборна места зором, гди ће поједини од Госпoде официра тога дана и у исто време доћи, како би се једнога дана и над њима могла смoтpa издржати.

За време овог скупа народњи војници раниће се од својих кућа, пошто ћеду се истога дана скупити и растурити.

Треба наредити да се војници и коморције I-ве и II-ге класе, који су из једног среза придодати батаљону другoга среза, упуте тамо оној чети која припада баталијону, коме су војници придодати. Ово се може без сметње извршити, јер је свакој обштини дат списак од војника њиoви из који се може видити, којој чети које класе и коме баталијону војници припадају а и срески начелници били су у регрутним комисијама две године членoви, па им је ова ствар позната.

Баталијони командири I-ве и II-ге класе ићи ће означеног дана на збориште I чете свога баталијона а ађутанти њиoви на зборишта III чете истога баталијона и ставиће се на расположење тамо дошавшем официру.

К.№ 1026.

14. маја 1875. год.
у Ужицу

Вр. дужност Команданта бригаде
арт. капетан М. Катанић

АС-НОУ-1875. нсп. гр.

13. ЈУНИ 1875. ГОДИНЕ

НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — ПРОТОКОЛАРНА ЗА-
БЕЛЕШКА О ПОРОДИЦИ ПРЕБЕГЛОЈ ИЗ ГОЊА КОЈА ЈЕ
ЗА ГРАНИЦОМ ОСТАВИЛА СВУ ИМОВИНУ

№ 4283.

13. јуна 1875. г.
у Ивањици

Продан Пешић, из Гоња нахије сјеничке у
Турској, пребегао је 31. маја ове године преко
границе у нашу страну са фамилијом и намером
да живи стално у Србији. Он је стар око 36 го-
дина, а од фамилије има: жену Мару од 35 годи-
на, синове: Ђорђа од 4 и Мирка од 2¹/₂ и кћери,
Даницу од 10 и Станику од 6 година. Пребегао је
вели, зато што му се већ досадило сносити турс-
ки зулум, па и ако је своје имаће оставио у Тур-
ској.

Моли, да се са фамилијом упути у Крагу-
јевац, јер тамо најволи да живи.

† Продан Пешић
Тврди Јеврем Новаковић

Начелништву округа ужичког

Продан Пешић из Гоња у Турској, пребегао је 31 пр. м. преко
границе у нашу страну са фамилијом, с намером да у Србији стално
живи. Чим је амо прешао упућен је у Крагујевац по његовој жељи,
и сада шиљем Начелству овај ./.. списак његове фамилије са под
./.. протоколом саслушања, из кој ће се видети, шта га је принудило
да овамо пребегне.

№ 4283.

17. јуна 1875. г.
у Ивањици

Начелник
Ј. В. Новаковић

14. ЈУНИ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА РАЧАНСКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ЈАВЉА ДА СЕ СКОРО СВА ХЕРЦЕГОВИНА
ДИГЛА НА УСТАНАК

Почитајемо Господине!

Булјубаша Карауле Запољске јави ми у нижесљедују-
ћем ово:

а. да је се Јерцеговина скоро сва отурила противу
Турака, у планине и бију се.

б. да су са Јерцеговцима отурили се и Турци про-
тиву опет Туроака и зулума никовог, и да Мостар стоји у
опсадном стању.

в. да су на Невесиње и Требиње ударили Јерцегов-
ци и ове вароши попалили и главне друмове да су Јерцегов-
ци свуд скоро позатварали.

О преднаведеном не пропуштам и вас учтиво у знање
поставити.

14-ог Јуна 875. год.
у Б. Башти

Ваш понизни
Ђ. Марковић

(На спољној страни:)

Началнику Округа Ужичког
Господину
Мијаилу Сарићу
Президијално
У Ужице
Началник Среза Рачанског

АС-НОУ-1875. нср. гр.

15. ЈУНИ 1875. ГОДИНЕ
ИЗВЕШТАЈ ИЗ МОКРОГОРСКОГ КАРАНТИНА О ТУРСКИМ ТРАН-
СПОРТИМА МУНИЦИЈЕ У САРАЈЕВО И О НЕМИРИМА У ХЕР-
ЦЕГОВИНИ

Почитајеми Господине!

12. овог мца прошло је друмом за Вишеград од Митровице за у Сарајево 400 товара муниције у сандуцима, а 14 истог опет 300 товара и говори се да ће са ово 700 још кроз кои дан потерати се свега 1500 товара. Уз ову муницију само по један старешина турски иде и по неколико војника и са овог краја узели су троицу онбаша кои ће пратити муницију до Сарајева, а да ли ће та муниција бити у Сарајеву или ће се по Босни растурити нисам могао сазнати.

У Невесињу има 40 турака што се одметнуло у ајдуке са две буљубаше, и на две чете иду и зулум по селима цраве; једнога Србина медлиза што је у Суду турском заседавао кад што Србима суде, убили су га крај Невесиња у селу.

Ово што сам сазнао са поуздане стране јављам вам ради вашег знања.

15. јуна 875. г.
у М. Гори

Поштујући вас
Јесам покорни
Сава Лекић
прак. и амбар.
Карантина М. Горе

(На спољној страни:)

Начелнику окр. ужичког
Господину
М. Сарићу
у Ужице

АС-НОУ-1875. нср. гр.

16. ЈУНИ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА ЗЛАТИБОРСКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ЈАВЉА О ВЕЛИКИМ ТУРСКИМ ТРАНСПОРТИМА
МУНИЦИЈЕ ИЗА ГРАНИЦЕ

Господин Начелник!

Од пре 10 дана једнако транспорт за транспортом барута иде у Сарајево, и у четири пута, од кога сам последњу пут видо прошло је преко 1800 товара.

Овај барут сами Турци носе без иједног Србина, али опет од Срба одузимају коње ради кулука, са којима сами Турци иду.

Ово вам ради знања вашег јављам.

16. Јуна 1875. год.
у Чајетини

Ваш поштоватељ
О. И. Мићић

(На спољној страни)
Начелнику округа ужичког
Господину
Мијаилу Сарићу
Од Начелника Среза Златиборског
Президијално у Ужице

АС-НОУ-1875. нср. гр.

20. ЈУНИ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА ЗЛАТИБОРСКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ ЈАВЉА ДА СЕ ПРОДУЖУЈЕ ТРАНСПОРТОВАЊЕ МУ-
НИЦИЈЕ А УЗ ОВО ИДУ И ТОПОВИ

Господин Начелник

Барут за који сам вам јавио да се у Сарајево носи то се чини и сад једнако и стражари са караула турски отишли су, те исти пропраћају.

Поред барута почели су пролазити и топови на Вишеград па да ли ће ту остати или се даље јекспедирати то не знам, јер јошт нисам дознао.

20. Јуна 1875. год.
у Чајетини

Ваш Поштоваоц
Обрен И. Мићић

(На спољној страни:)

Начелнику Округа Ужичког
Господину
Мијаилу Сарићу
Од Нач. Ср. Златиборског
Президијално
Президијално у Ужице

АС-НОУ-1875. нср. гр.

3. ЈУЛИ 1875. ГОДИНЕ
МИНИСТАР ГРАЂЕВИНЕ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА УЖИЧКОГ:
О ПОТРЕБИ ИЗГРАДЊЕ ПУТА ОД ИВАЊИЦЕ ДО РАШКЕ;
ОДРЕЂУЈЕ КОМИСИЈУ ЗА ИЗРАДУ ТРАСЕ.

Начелству округа ужичког

Одавно се опазила потреба у народу да се саобраћај у колико преко нуждан између Рашке и Ивањице отвори те у томе народу тога краја олакшица учини и рад производни увећа.

О потреби овој покретано је питање и на народној скупштини, те се према томе више не може одлагати грађење нужног пута између Ивањице и Рашке нити се може изчекивати да ову потребу подмири друм државни који води уз Ибар и који је намењен да преко Рашке земљу нашу веже са Старом Србијом, јер као што је познато и као што извешћују и сами инжињери који на том путу раде, грађење је тога пута скопчано са великим препонама у кршевитом пределу од Лопатице па готово све до Ушћа Студенице још се за дуго време неће моћи извршити, пошто се у том пределу стеновитом мора врло много стена и камена разбијати и просецати што ће дуго потрајати, те би изчекујући на довршење тога пута, да он потребу давно опажену подмири, веома штетно било по народ дотични и његову економију.

Према свему томе дакле пошто се као врло нужно појављује да се Рашка и горњи предео Ибра што пре доведу у свезу са долином моравском (преко Ивањице) те се тако и саобраћај нуждан између Рашке и Ивањице народу отвори и олакша. Министар је Грађевина у тој цељи решио да нужну линију тога пута одреди и пронађе ко-

мисија, која ће се састојати од г. Јована Клинара инжињера Министарства Грађевина, г. Јустина Штитовца, под-инжињера округа чачанског и г. Стевана Чађевића под-инжињера тога округа — и то тако да оба последња сваки само у своме округу са г. Клинаром ради.

Комисији овој биће у задатку, да предео између Рашке и Ивањице што брижљивије рекогносцира, промотри и проучи, па линију нужну у главном одреди имајући при том раду у виду две могућности: Или да се Ивањица најпречом линијом колског пута непосредно са Рашком веже — или ако би туда великих тешкоћа било а пут не би (туда) много краћи испао, да се од Ивањице пут сведе у Студеничку реку, па низ ову до на Ушће а одатле опет да се пут Ибарски од Карановца до на Рашку употреби.

С' тога се препоручује Началству томе да на захтев г. Клинара пошаље поради наведене целии свога под-инжињера онамо и у оно време кад и куда г. Клинар означио буде и да осим тога среским полицијским властима свога подручија наложи да оне својим познавањем терена преко својих срезова буду у помоћи и на руци комисији како би она одређени јој посао што пре и што корисније извршити могла.

И№ 1175/74

Зг. Јула 1875. год.
у Београду

Министар Грађевина
М. Марић

АС-НОУ-1875. нср. гр.

11. АВГУСТ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК ОКРУГА УЖИЧКОГ — МИНИСТРУ УНУТРАШЊИХ
ДЕЛА:
О ОБАВЕШТАЈНОЈ СЛУЖБИ; ТУРСКА ВОЈСКА СЕ СКУПЉА ДУЖ
ГРАНИЦЕ ЗЛАТИБОРСКОГ И МОРАВИЧКОГ СРЕЗА

(Концепт)
(Начелник окр. ужичког)
11. август 1875. год.

Министру унутр. дела

Наредио сам, те ми погранични срески началници сваки трећи дан подносе извештаје о граници осим онога што отлагања не трпи.

Данас ми началник среза златиборског јавља: да је дознао да је ноћас у Турској једна варош изгорела недалеко од наше границе. А која је, и ко је запалио да не зна, да Турци беже од границе са пртљагом унутра Турске, а у осталом да је ред само што је осетио да ће и наши стражари и сељаци неки придружити се самовољцима ако им се не забрани.

Началник пак моравичког среза јавља ми: да турска војска долази у Нови Пазар и Сеницу и да је на онај крај границе к Новом Пазару и Сеници велико движење међу Турцима. А шта он јоште у појединости о граници и Турцима јавља, видећете из под /' извешћа президијалног његовог.

Самовољци вечерас крећу се одавде и ноћас ће бити близу границе, а сутра на вече мисле прећи границу. О прелазу том ја ћу поднети вама извештај.

Сутра и ја идем на границу

У осталом овамо је мир и ред на свом месту.

АС-НОУ-1875.

12. АВГУСТ 1875. ГОДИНЕ

НАЧЕЛНИК ОКРУГА УЖИЧКОГ — МИНИСТРУ УНУТРАШЊИХ ДЕЛА: ЈАВЉА О ГОМИЛАЊУ ТУРСKE ВОЈСКЕ У СЈЕНИЦИ

(Концепт)

(Начелник окр. ужичког)

12/8. 875.

у Ужицу

Г. Министру унутр. дела

Капетан моравички депешом јавља, како је синоћ с границе извештен, да је у Сјеницу стигло 4 табора редифа и 2000 коњаника и да неки Ха-

ци бег путује у Сјеницу са 14000 Арапа, један табор већ одмарширао Колашину а друга војска која ће мјеста заузети није се могло дознати.

АС-НОУ-1875. нср. гр.

12. АВГУСТ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ; ЈАВЉА ДА ТУРСКА ВЛАСТ НАОРУЖАВА СЕЛА
ПОРЕД ГРАНИЦЕ. ТУРСКА ВОЈСКА ОДЛАЗИ ИЗ СЈЕНИЦЕ.

Време предаје 12/8. 1875. у 4 часа и 10 мин. по подне у Ивањици.
Време доласка 12/8. 1875. у 6 час. — мин. по подне у Ужицу

Телеграм

Г. Началнику Окружном Ужице

На граници овога среза и сада влада мир и поредак. Осим само што ми је сада јављено, да је раздато оружје и барут Турцима, кои живе у: Кладници, Лакотићима, Сугубини, Вијуљи и Даришићу поред наше границе.

А што се тиче војске, за коју сам јуче јавио, она је одмарширала за Беране и Колашин.

Президијално

Началник ср. моравичког
Је. В. Новаковић

АС-НОУ-1875. нср. гр.

12. АВГУСТ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ЈАВЉА О НЕМИРИМА КОД НОВЕ ВАРОШИ;
СРБИ ИЗА ГРАНИЦЕ ЖЕЛЕ ОРУЖЈЕ.

Ивањица 12. августа 1875. год.

Високопоштовани Господине.

Данас ми каза г. ђумрукција с Јавора, да у Ту-

рској, а нарочито у Новој Вароши влада велики немир и страх у народу и да су свуда око Нове Вароши постављене страже, које варош чувају, јер се, вели, Нововарошани боје, да на њих не ударе чете самовољничке састављене од Црногораца и Ерцеговаца, које пролазе из наше у турску страну и које иду у помоћ усташама христијанским, да им варош не попале, јер су већ пре неку ноћ и покушавали.

Неки пак Периша Ђоковић кмет села Дивље Реке у Турској, која постоји баш до саме границе наше, говорио је неком Милутину Азањцу из Васиљевића овога среза да му је само добри правитељствени пушака и барута па би вели и сам са своим сељанима, којима би се још сељана из других турских села придружило, ударио на Турке Кладничаре и остале, јер то вели сви они једва чекају само што не могу што немају добрих пушака и барута.

Ово и вам учтиво јављам ради вашег знања.

Ваш
Понизни поштоватељ
Ј. В. Новаковић

АС-НОВ-1875. нср. гр.

ПОМОЋНИК НАЧЕЛСТВА В. Т. РАДОВИЋ - НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ДОСТАВЉА ДЕПЕШУ ИЗ ИВАЊИЦЕ О НЕРЕДУ КОД
НОВЕ ВАРОШИ, ТУРСКОМ НАПАДУ У БУКОВИКУ И БЕЖАЊУ
НАРОДА ПРЕКО ГРАНИЦЕ

Господине Начелниче

Начелник Моравичког Среза синоћ депешом јавља ми ово:

„До пола три по подне, још је владао мир и поредак на нашој граници. И надежда је да ни до сада није поремећена, а што се тиче у Турској, овога часа дође вијест да је се ово збило: Зато што се прошле ноћи десио неки неред у Новој Вароши, Турци данас напали на хришћане у Буковику. И они што су избегли ту ватру почели су пребегавати, и непрестано пребегавали на нашу страну на Тисовици

само ради спасења живота. За предохрану овога часа одређене су чете братљевске да се нађу око Јавора и Тисовице где и ја одох".
Ово што јавља срески старешина и ја вам достављам до знања.

16/8. 875.

Ужица

Помоћ. Начелства
В. Т. Радовић

(На спољној страни:)

Началнику округа ужичког
Господину
Мијаилу Сарићу
у Чајетини
или гди буде

Од помоћника
Начства ужичког
Президијално

АС-НГУ-1875. нср. гр.

16. АВГУСТ 1875. ГОДИНЕ
ПИСАР СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ЈАВЉА ДА ТУРЦИ СКЛАЊАЈУ ЧЕЉАД У
СЈЕНИЧКИ ГРАД И СПРЕМАЈУ СЕ ДА НАПАДНУ

Време предаје 16/8. 1875. у 9 час. 55 мин. пре подне у И-
вањици.

Време доласка 16/8. 1875. у 10 час. 20. мин. пре подне у У-
жицу

Т е л е г р а м

Г. Началнику окр. ужичког
Ужице

Са Васиљевића јављају, да су Турци ноћас
своју чељад сместили у град Сјеницу, и да се спремају

да нападну на нас. А и то јављам да има у Сјеници доста
војске.

Президијално

Писар ср. моравичког
Јанко Марковић

АС-НОУ-1875.

16. АВГУСТ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ИЗВЕШТАЈ О НЕРЕДУ КОД НОВЕ ВАРОШИ, О
ТУРСКОМ НАПАДУ У БУКОВИКУ; СРПСКЕ ЧЕТЕ ПРИМАКНУТЕ
ГРАНИЦИ.

На Јавору 16. августа 1875. год.

Високопочитајемо Господине.

Ваш президијал од јучерањег дана, коим ме позивате, да вам
ради неког споразумљења у Кућане јутрос дођем, тек сада овог часа,
а то је у 12 саати, примих.

Синоћ сам добио извештај, да се је неки неред у Новој Вароши
ноћу између 14. и 15. ов. м. догодио и за то да су Турци јуче код
цркве у Буковику напали на Србе, кои су код те цркве на сабору
били, па да су Срби из Тирске почели бегати и да непрестано беже
само да живот свој испод погибије спасу.

Чим ми је ово јављено, — ја сам се са капетаном г. Стани-
шићем кои је у Ивањици на учењу био, споразумео, да одмах народ-
њу војску овога среза, која се на учењу на своим зборним местима
налазила, — к ближе граници за сваки догодити се могући случај
повучемо, што је већ и учињено, а ја сам јошт ноћас овде дошао, што
смо вама, а г. Станишић г. команданту бригаде, депешом јошт синоћ
јавили ради вашег знања, коју сте — депешу — држим досад и при-
мили, јер могли смо само мислити, да ће Турци при бјежању тих срб-
ских фамилија, које овамо на нашу страну пребјегавају, — на нашу
границу навалити и тиме врло лако произвести какав сукоб и неред.

Кад сам пак овде дошао, дознао сам, да је овако у ствари било:
да су јуче Срби коморције, које је пратило 60 коњаника турске вој-
ске, терали барут из Нове Вароши некуда к Ерцеговини, те да су их
неки ниже Нове Вароши у Мангурама, у путу пресрели, панали и
отели им 60 товара барута и зауставили код себе неке коморције,

а неки да су побегли заједно са коњаницима у Сјеницу, па оне коморције, које су побегли, да су за то казивали Србима, кои си код цркве у Штиткову у Буковику јуче на сабору били, као и да ће Турци Кладничани, кои су све у Сјеницу испратили, на њих ударити те их све изсећи, и тако да су се све од тога уплашили и од њих из Тисовице још три фамилије овамо на нашу (страну) пребегле, а после опет да су се у Турску вратиле говорећи, да они и не смеду никако своим кућама ићи, већ да се морају које куда по планинама скривати, па ако би им на случај какове поћере из Турске били, да ће опет овамо на нашу страну бегати, и тако да сада нема нико до бегунаца амо на нашој страни, а тако исто да нема за сада ни турске војске близу наше границе, јер као што горе реко, Кладничани су сви побегли у Сјеницу, а у Сјеници има само толико војника колико је нужно за чување града и краја, и то је од прилике до 2000 хиљаде,² јер сва она остала војска, која се у Сјеници налази, а, — отишла је Колашину, Пријепољу и Беранима, граници црногорској и ерцеговачкој и Новој Вароши.

А осим тога овамо се чује, као да је Нова Варош ноћас од некога запаљена и да су се Срби и Турци некоме незнако коме и како предали, јер се је овамо и нека ватра од прилике око Нове Вароши угледала. Из разговора пак овдашњи турски ђумрукција сазнао сам, да су поменути барут од коморција отели Срби из Турске кои су овамо пребегли били.

Сад дакле очекујем овде на Јавору, гди се налази сакривен један вод коњаника, кои је са мном нићас из Ивањице дошао и чета братљевска, — г. Станишића, кои је синоћ кад сам ја овамо дошао из Ивањице остао и кои је рекао, да ће мени амо доћи, — ради даљег споразумљења, т. ј. оћемо ли и према оваквом стању ствари војску на окупу поред границе и даље држати или ћемо је опет на своја зборишта ради продужења учења повратити, јер од војника, кои се овде налазе немогуће ми је без и једног од нас двоице саме оставити пошто г. Станишић јошт није амо приспјео.

Све ово учтиво вам ради вашег знања јављам и очекујем овде и од вас упутство ускоро како ћу имати поступити, и очу ли к вама и гди доћи, или не?

Ваш
понижно поштоватељ
Ј. В. Новаковић

АС-НОУ-1875. нсп. гр.

18. АВГУСТ 1875. ГОДИНЕ
АРСЕНИЈЕ ПОПОВИЋ СА ДРУЖИНОМ — НАЧЕЛНИКУ
СРЕЗА АРИЉСКОГ: ИЗВЕШТАВА О СТАЊУ КОД НОВЕ
ВАРОШИ И О УСТАНИЧКОЈ БОРБИ.

К о п и ј а

Господину
Началнику ср. ариљског

Доле подписани вам јављам целу истину да у Новој Вароши никакве турске војске нема само Турци грађани.

Истом дошло је из Сјенице у Нову Варош 180 коњаника — катана турске — и пошли су у Босну по заповести њине власти, па чим су ји самовољници упустили на бусије и цаду им пресекли они су се вратили у Нову Варош и сада не смеју да прођу. Србе подморавају да ји преведу а Срби не смеју ни да им дођу но беже по шумама с робљем. А исте више речене турске катане изговарају се да немају јемера т. ј. заповести да се бију ни с ким пак и сада седе у Новој Вароши и о злу њином мисле како ће проћи у Босну.

А ми смо цаду сјеничку ухватили и телеграф пресекли смо и већ много чекасмо више Нове Вароши у Златару на цади кад се поп Жарко ударити на Нову Варош па чим ни до данас нема да удари ми смо сишли иза Варош(и) преко Каменице те смо дошли у Радоињу те смо се састали са Вуком Јоловићем и његовим друством те смо потом (питали) куди је поп Жарко пак нам Вук каза да иде Жарко јуче 17. тек. м. ударио на Прибој и бије се са Турцима на Прибоју све једнако.

18. августа 875. год.
у Амзићима

Ваш покорни јесам
са свом мојом дружином
Арсеније Поповић

Копију тврди
Сав. Ђ. Јанковић
Писар срески

АС-НОУ-1875. вср. гр.

21. АВГУСТ 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: О СТАЊУ НА ГРАНИЦИ; ГЛАСИНА О НАПАДУ;
УСТАНИЦИ И БОРБЕНЕ АКЦИЈЕ.

Ивањица 21. августа 1875. г.

Високопоштовани Господине.

Када сам 17. ов. м. дошао са једном четом народње војске и нешто коњаника, на Васиљевиће, гди се је дознало, да ће Турци ноћу између 16. и 17. ов. м. на нашу границу изненадно ударити и напасти, — стражари турски са њиове карауле некако су нас спазили, па су одмах дигли своју црвено-белу заставу на њиову караулу, коју досад, по казивању наших стражара, никако дизали нису, и том приликом састао сам се са јузбашом, мулазимом и стражарима турским, кои су на истој караули, па између осталог разговора дознао сам од њих јошт и ово:

1. Да је та њиова застава на караули дигнута зато, што је наша војска онде наспрам границе дошла гди веле досад никад није долазила, осим што је јошт пре неко неколико година нек пок. Илија поп из Лопиже, са неком његовом војском туне излазио, те су са њом у Сјеницу дали знак, да је наша војска дошла и да треба и њина војска наспрам границе да се изашаље, која је веле одмах истог дана и изаслата удаљено од наше границе за 2 сата и то 3000 пешака и 1000 коњаника са топовима.

2. Да су Турци похватили нека писма која су код писмоноше у опанцима сакривена била и која је веле књаз црногорски нашем књазу писао, да и он по њином договору са војском својом на њих одовуд, на Госпођиндан непремјено удари и да се та писма већ у рукама њине власти налазе.

3. Да су они кад су та писма похватили, одмах на Госпођиндан своју војску близу наше границе, из Сјенице изаслали која је вели туна била на Госпођиндан и сутрадан у суботу, јер у вели били дознали, да је наша војска од Новог Пазара па до реке Лима, сву границу опасала и да ћемо их ми одовуд, а Црногорци и Ерцеговци одонуд, наједанпут сложски напасти и склопити, те су веле морали се поплашити, бегати и ствари које су скупоценије, у земљу закопавати, па кад су веле видели, да одовуд са наше стране никакве војске нема, да се је војска њиова у суботу вече опет у Сјеницу на траг повратила.

4. Да је за похватана писма телеграфом и у Цариград цару јављено и да је цар одмах заповедио главном војсковођи Дервиш-паши, који је веле са 150.000 царске војске и неколико хиљада Ценијех Арапа на Црну Гору и Ерцеговину ударио, да никако не одступа до тле, докле год Црну Гору и Ерцеговину, која их је веле са четири стране склопила, не покори и књаза црногорског Николу жива не ухвати и везана к њему у Стамбол не доведе, а вели све седам краљева дали су своје мурове и дигли руку од њега и сваку му помоћ од њиове стране одказали, па шта цар са њиме учини.

5. Да су Турци и једног устаничког барјактара жива са нешто устаничке војске ухватили, који се веле и сада код њих живи налазе.

6. Да истина јошт нису никаквих писама нашег књаза ухватили, премда се веле поговара, да ће и он усташе да подпомаже, што они веле не верују.

7. Да су веле неки и одовуд из Србије наши Србијанци, или Брђани, који су у Србији живили, на Госпођиндан у Турску прешли и на Нову Варош напали и убили једног јузбашу и једног чауша, које су они пре неки дан закопали и отели један товар азне — новаца и запалили један турски ан под Златаром, а веле, да у тој чети има 1711 војника, које они веле све по имену знаду, јер имају их све у тевтеру пописате.

8. Да је као бајаги Дамјан Кубуровић трговац тамошњи, писао писмо неким трговцима из Нове Вароши, и јавио им да се заиста Србија спрема, да на њих удари и да је то писмо ухваћено и да се већ у рукама турске власти налази, зашта је веле и у Цариград јављено.

9. Да је веле цела ова буна по Турској учињена од онда, од када је наш књаз од цара руског испросио девојку говорећи „ваљда га је он т. ј. цар руски на то наговорио“.

Осим овога кад сам их ја бог зна како уверио, да наша војска ни у каквој другој цели туне није изашла, него само ради учења, као што то обично и до сад сваке године бива, и да они слободно с наше стране могу подпуно спокојни бити и проче, они су му казали, да се је услед тога она њиова војска, која (је) услед изласка наше војске 17. ов. м. из Сјенице на спрам наше изаслата, опет у Сјеницу на траг повукла тако, да се сада нигде око наше границе њиове војске не налази да и ми ништа од њиове стране сумњати немамо, а да се веле ја с њима састао нисам, њиова би се војска баш на саму нашу границу искрцала и чадори би били разапети, а да би се с пашама

ма и не с њима лакрдију имао и да би веле одовуд с наше стране нашу војску на спрам њине војске на граници искрцао, но да је овако боље што то није било, али им као Турцима опет није веровати.

Иначе на граници овога среза за сада влада подпуни мир и поредак.

Све ово по дужности мојој и вама ради вашег знања овим понизно јављам.

Ваш
понизни поштоватељ
Ј. В. Новаковић

III. Трговци овдашњи имају по више стоке на паши близу границе, па би ради били стоку од границе одклонити, ако се баш тако озбиљне околности наступиле, па са тога вас молим за скоро ваше упутство у овој ствари.

Горњи.

АС-НОУ-1875. нсп. гр.

22. АВГУСТ 1875. ГОДИНЕ
ПИСАР СРЕЗА АРИЈСКОГ — НАЧЕЛНИК ОКРУГА УЖИЧКОГ: О БОРБАМА ИЗА ГРАНИЦЕ; ТУРСКА НАСИЈА.

Поштовани г. Началник

Јуче из јутра осванула је караула турска на Дебељи на „Горјанце“ сагорела. За овом и то одмах после подне, дошло је код карауле турске на Вранешима постојеће из Нове Вароши 30 — 40 Турчина на коњима, сем што је онде било више посаде него обично. Ови коњаници око карауле окренули су се тамо и амо — пак се њих неколико спустило до Сињца близу и спровоју карауле наше Кокина брода, ту избацили по једну пушку, а с овим наше стражаре узнемирили — па побегли к турској караули. — Онди су се мало бавили па навише отишли — јошт се под брдом с неком малом масом састали и на ниже џадом отишли, а том истом приликом кад су они на ниже, видло се другим путем по све уз планину доста пешака — турскијех војника; уз то ови коњаници равницом и шумом искрсла је и турска (војска) у плазину „Црном вр'у“. За овим а у времену од

1¹/₂ сат почели су Турци палити села који су кренули...* изашли — те у село: Амзиће запалили неколико кућа и одма пошав наниже цело село Вранеше и одма село Радоињу — све ово у једном сату. — За овим горњи Турци у планин(и) „Црни вр“ ударли су на усташе — добровољце — те и озбиљна битка била је и трајала је 2 — 2¹/₂ сата тако да који ју је слушао држао је да одонуда нико главе неће изнети да каже шта је било. — На усташе су и коњаници турски с десне стране ударили — да је жесток бој био. Ја тврдим тиме што кажем да је преко 10.000 пушака изметнуто и ја (сам) собом слушао. Но богу фала јурос дознадо да од усташа нико погинуо није, а од Турака да јест.

Од јутрос осванула је изгорела караула турска на Вранешима — те и овде нико није од усташа погинуо.

22/8. 1875.
у Ојковици

Ваш понизни
Сава Ђ. Јанковић
писар

АС-НОУ-1875. нсп. гр.

18. СЕПТЕМБАР 1875. ГОДИНЕ
ПИСАР СРЕЗА АРИЉСКОГ — НАЧЕЛНИКУ СРЕЗА АРИЉСКОГ: О ТУРСКОМ НАПАДУ НА ТРУДОВАЧКУ КАРАУЛУ; УСТАНИЧКЕ БОРБЕ; НАПАД НА КАРАУЛУ КОКИН БРОД; СЕЉАЦИ ПОМАЖУ ГРАНИЧНЕ СТРАЖАРЕ.

Господин Капетану

Између 15. и 16. тек. мца њих 70 Турака Кладничана приближили су се нашој граници — те њих 20 на Горње Трудово покушали ударити — а 50 на караулу трудовачку. — На ово што се дознало од лјуди из Дебеље и мени буљубаша јавио учинио сам што ми је требало те на први појав Турака на Трудову око 4 — 5 саата ноћи — наши на њи одпочели пуцати — а то буде у ма и код карауле и с

* Оштећено у оригиналу.

овим сузбијени буду — оду уз границу 1¹/₂ сата па у село Љепојевиће у Турској и тамо од прилике сусретну се са неким усташама те и бог зна колико пушака једни на друге испале.

Ови исти Турци 15. тек имали су ужину у селу Божетичима у Турској код Милисава и Ивана Поповића.

Јуче пре подне њих 100 низа, а из шатора познатих вам изашло је и најпре на караулу Кокина брода ударе са пуцањем — па одатле отрче на караулу волујачку те тамо увативши бољу позицију једнако пуцали — докле год сељани с оружјем дотрчали нису и стражарима помогли — те јих сузбили. Овди је наш стражар Миле Милићевић рањен.

Одавде кад су Турци побегли нису хтели право у своје чадоре — но опет су се вратили на Кокину караулу те пуцали — када је већ више било људи с пушкама те иј сузбили.

Од позване народње војске да овди дође само је дошло 24 војника шта ће се и како ће се бог би га знао. — Ово још да знаду Турци па зло велико.

18/9. 875. год.
у Б. Реци

Ваш понизни
Сава Б. Јанковић

(На спољној страни)
С границе извешће
Началнику ср. ариљског
г-ну Петру Поповићу
у Ариљу

АС-НОУ-1875. нсп. гр.

22. СЕПТЕМБАР 1875. ГОДИНЕ
ПОТПУКОВНИК ЧОЛАКАНТИЋ, ИЗ ИВАЊИЦЕ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА УЖИЧКОГ: О НАСИЉИМА И ЗЛОУПОТРЕБАМА КОЈЕ ЧИНЕ НАШИ ЉУДИ; ТРАЖИ ДА СЕ УСТАНИЧКЕ ЧЕТЕ ПОВУКУ СА ГРАНИЦЕ; ЖАЛИ СЕ НА СЛАБ ОДЗИВ НАРОДНИХ ВОЈНИКА.

Госп. Начелник.

Обилазећи границу моравичку приметио сам многе злоупотребе и крађе које се чине од стране оних обитоаца, на рачун чета и неке војничке цели. Био сам сведок једнога случаја, где је један сељак из Турске с муком одузео своју кобилу, коју су му неки наши људи украли и другом препродали. Овакви случајеви непрестано се догађају, и имало је примера да су људима волове из јармова отимали, бедећи их да су то волови турски; и они људи плачући долазе амо власти тражећи своју стоку, и говорећи: како они од једнога зулума беже, а други их стиже у овој земљи у којој заштите траже.

Истима је оваким злоупотребама много било узрока, што су чете слободне прелазити овамо и онамо преко границе, и с тога, а с погледом на иначе доста нејако дејство ових, ја сам наредио да се све чете, које су биле од устаца око наше границе, — поврате натраг. Последњу од чета Риста Ракоњца, вратио сам натраг јуче, и тако сад нема нигде ниједне чете одаслате, и сви који би се за такве одавали, само су пљачкаши и ваљало би с њима по закону поступити. Људи су се доста деморалисали и потребно је сада више строге и озбиљне мере предузети да се силеције застраше и у ред доведу. У овом смислу нарочито се одликују сељани из села поред Јавора а понајвише ариљско село Мочиоци, где имаде формалних дружина, које испадају у Турску и одводе турску или српску стоку. Ово су именом та лица: Ђуро Јовановић (Ђорави Ђуро) међу најважнијима; затим по достави буљукбаше с Кадине стјене Мочиочани: Благоје Мићовић, Недељко Курћуба, Милан Ђурка, Милош Лелековић и Павле Варкашевић слуга код Милана Ђурке. Они прелазе махом међу караулама витлџшком и Кадијиним стијеном.

Сељаку Ивану Поповићу из Божетића из Турске украден је коњ и сад га он боз зна како тражи и тужи да му се даде, што би и ваљало да му се учини. Томе истоме човеку одвели су Мочиочани преко 70 брава оваца, и он их је нашао у Мочиоцима но само 57-ро. Њих је купио неки Марко Кувекаловић од Илије Бакалића. Писар ариљски пресудио је да се врате сајбији, но кметови и људи одрекоше после дати и сад човек не зна шта да ради. О свему вас овоме извештавам да бисте изволели учинити корак да се људима узета стока поврати и крађа се са свим прекине.

Осим овога народни војници на довлим (? — пр. пр.) збориштима врло су слабо дошли, опет половина од чете је на месту. И у овоме смислу молио бих вас, да бисте се постарали преко среских начелника да се људима у време заказује долазак, — да се заостали

НОВАК ЖИВКОВИЋ

дотерују и одмах војничкој власти упуте. Колико је ово важно, не сумњам да ви и најмање сумњате, и с тога се надам да ћете највећом строгошћу и бригом настати да се војници боље сазивају.

22. Септем. 1875.

Ивањица

Ваш поштоватељ
потпуковник
Л. Чолак Антић

(На спољној страни:)

Потпуковник Чолакантић
Начелнику окр. ужичког
Госп. Мијаилу Сарићу
Ужице

Службено Хитно

АС-НОУ-1875. нср. гр.

25. СЕПТЕМБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА АРИЉСКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: О БОРБИ КОД СЕЛА ВИЛОВА; УСТАНИЦИ СЕ
ПОВЛАЧЕ КА ГРАНИЦИ; ЈЕДНО УБИСТВО МЕЂУ УСТА-
НИЦИМА.

Поштовани Господине,

Као новост за коју сам данас сазнао могу вам јавити да се једна чета устаника у којој је било око 90 друга, сударила са Турцима 20. пр. м. у једној шуми између Вилова и Нове Вароши, — али од устаника нико није погинуо и ако је бој трајао 2 — 3 сата, а од Турака било је неколико мртви и рањени. Кад је ноћ примакла се и Турци побегли у Варош — не зна се колико их је било, онда су се и устаници повукли српској граници ближе ка Сињцу, где се састаје река Тисовица и Увац.

У недељу 21. ов. м. у тој дружини усташкој нешто су се посвађали Павле Зјаић, родом из Турске но у доцније време живећи у Ужицу, и Ристо Терзијћ из Амзића у Турској и у тој свађи Зјаић убије из пушке Терзијћа.

ГРАНИЧНИ СУКОВИ У СТАРОМ ВЛАХУ 1875. ГОДИНЕ

Као што се види ово се догодило на земљишту турском у атару села Амзића.

По извршењу овог дела друштво Зјаићево предало је њега нашој власти истога дана пошто су га разоружали и у нашу страну превели, и сад је Зјаић у притвору и под ислеђењем.

25. Септем. 1875. г.
у Ариљу

Ваш понизни
П. Ђ. Поповић
начал. ср. ариљског

(На спољној страни:
Началнику окр. ужичког
г. Мијаилу Сарићу

АС-НОУ-1875. нср. гр.

29. СЕПТЕМБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ИЗВЕШТАВА О ТУРСКОМ НАПАДУ НА КАРАУЛУ
ПРЕКО БРДО. НАПАДАЧИ СПАЛИЛИ КАРАУЛУ И ЈЕДАН АМБАР.

Време предаје 29/9. 1875. год. у 9 час. 6. мин по подне у Ивањици
Време доласка 29/9. 1875. год. у 9 час. 20 мин. по подне у Ужицу

Т е л е г р а м

Начелништву ужичком
Ужице

Ноћас на 3 сата пред зору више од 300 наоружаних Турака кордун прескочише, на нашу караулу „Преко Брдо“ и стражаре мучки напали, ове пушкама растерали, караулу и један амбар, који је био до ове, запалили, и до саме зоре са стражарима се пушкарали. Но срећом ниједан од стражара није повређен. Обе зграде сасвим су изгореле. Ово је други случај само у четири дана како Турци осведочавају своју самовољу.

Ако ми нашу границу не осигурамо побоље, бојати се да Турци не учине и што више на и око границе.
Случај, овога часа саобштен и г. Терзићу.

№ 7129.

Началник ср. мор.
Ј. В. Новаковић

АС-НОУ-1875. нес. гр.

30. СЕПТЕМБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ИЗВЕШТАВА ДА СУ ТУРЦИ РАНИЛИ ПОГРА-
НИЧНОГ СТРАЖАРА; ТУРСКА НАСИЉА ПРЕКО ГРАНИЦЕ,
НЕРЕДИ; ТУРСКИ ЛОГОР ПОРЕД ГРАНИЦЕ: БЕГУНЦИ И
ВЕСТИ О УСТАНИЦИМА.

Високопоштовани Господине,

Као важно на граници повереног ми среза, догодило се ово:

Анђелко Брадић, стражар карауле јаворске, — ишао је 25. ов. м. од карауле тисовачке к Јавору, око 5 сати после подне, због обилажења линије, и дошао је до места Врела, а ту су га Турци, кои су сакривени били, у оној страни, а до самога кордона, из 11 пушака гађали и лако ранили.

Пошто су Анђелка обранили, они су ишли све низ кордун Тисовици, а стражари опет тисовачки чувши пуцање пушака, отрчали су одмах у Врела к Анђелку у помоћ, те тако сретну се они с Турцима, па и на ове стражаре Турци из оне стране у ову страну, пуцали, но срећом нису ни једног ранили; но на против стражари су у одбрани свога живота, као што кажу ранили два Турчина и то: неког Мумина Насузовића и брата Адема Н. из Кладнице, кои су са осталим Турцима били и које су они познавали, па потом Турци су отишли у Буковик и свратили се код неког Миладина Сајдовића из Буковика, па му узели шал и ране рањеним Турцима завијали, а затим су за осветити се напали на неког Ивана Поповића — Шекељу — опленили и на месту убили.

Турака, кои су их напали, имало је око 20 међу којима је био и јошт неки Мумин најмлађи син Заира Тарива и Алитара, које су они такође познали, а имало их је од прилике јошт толико ако не и

више на једном брегу, као подпора оних, који су их напали, а иза ових опет било је као што је поп Чакар причао 400 низама и до 150 Кладничана...

... ..

Сем овога, као што ми јавља буљубаша са карауле „Кадине стјене“, од прекјуче Турска један табор војске на свом земљишту распоредила спрам ове и витлишке карауле, којој је стан у Буковику, Божетићу и Штиткову, а докучио је и то, како им из Нове Вароши долази као подпора и други табор војске.

Србске фамилије из Турске непрестано амо на нашу страну пребегавају од насиља и зулума турског.

И ово сам вам данас депешом јавио.

Но од ових пребеглих фамилија Турци Кладничани уватили су неког Андрију Иванковића са 1 коњем и одвели у Кладницу, а и неког Милију Дражевића и Гаврила Маринковића, који су са коњима пошли били, да раане одонуд амо пренесу, ухватили су Кладничани, те им коње и по једну малу пушку отели, а њих пустили, говорећи им, ако се врате у Турску, да ће им коње повратити, и тако дознаје се да су ови нарочито онамо и отишли, да им Турци коње одведу, те да им то служи као узрок, да се опет у Турску поврате, као што и многи од пребеглих то мисле, па шта више и шпијоне Турцима, због чега би врло добро било, да се од границе удаље; али опет и то је незгодно, јер би им се и иначе њиов тежак положај, и коме се они саде налазе, са тим јошт већма отежао и они у огорчењу довели.

Даље, дознао сам, да су Турци отварали цркве: у Буковику и Штиткову, те тражили у њима нашу амуницију — барут — и тако исто дознао сам и то, да су неки Срби из Турске, који су се били придружили устаницима и којима су наше пушке III класе раздате, око 60 пушака однели у Нову Варош и предали Турцима, а ови опет да су их заједно са неким фишецима I класе, које су негде покупили у Цариград послали.

Многи пак од Срба нововарошки из Турске долазе сваке среде као у пазарни дан на Јавор ни з'ашта друго него само да шпијоне Турцима па и кад пређу онамо неће да мирују, него су 24. ов. м. у повратку као успркос избацили око 30 пушака; али их усташа пресретну у турској Тисовици те им отму 11 коња, 3 товара ракије, 3 товара соли, 3 товара брашна, 16 пиштоља, нешто од руажине и 1 саат, и све то између себе поделе: но добро би било ако се икако може,

да им се сместа бар за ово време забрани у пазарни дан на Јавор прелазити, тим још пре, што се тиме ништа не добија, него се на против са политичне стране много губи, јер све што амо уводе и сазнаду, — Турцима казују и откривају.

Из овога дакле можете видети, каквих нас на жалост има.

Од устаца опет за сад се нико око границе овога среза, не појављује, осим само једини Симо Лојаница, који је као што сам дознао од осталих устаца, кад му је казано да иде у Бранешце, — одбегло и не стои ни у каквој свези са осталим усташама, него сам час пређе у турску и онамо пљачка, а час упада у нашу страну; но да би се и овоме крај учинио, — ја сам наредио, да се он чим овамо на нашу страну пређе, увати и обезоружа; али се он кад је ту неки дан у нашој Тисовици нађен и терат, да се ухвати, — није дао ухватити говорећи, да он никога не признаје и да жив власти у руке никако не пада, па да се одупро на оружје и са онима који су га терали, пушкарао се, па побегло у Турску претећи, да ће опет овамо прећи и неке сељане Тисовчане попалити.

На случај ако би Лојаница опет амо на нашу страну прешао, и не би се дао ухватити ни обезоружати, већ би се ба оружје одупро, — молим да ми дате ваше скоро упутство, како ћу и том случају поступити.

23. Септембра 1875. год.

У Ивањици

Началнику округа ужичког
Господину Мијаилу Сарићу

АС-НОУ-1875. исп. гр.

1. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ИЗВЕШТАВА О ТУРСКОМ НАПАДУ НА ПО-
ГРАНИЧНОГ СТРАЖАРА СА КРЊАЧЕ.

Време предаје 1/10. 1875. у 9 час. 00 мин. у Ивањици

Време доласка 1/10. 1875. у 9 час. 35. мин. у Ужицу

Т е л е г р а м

Г. Началнику округа ужичког
Ужице

22. септембра тек. год. између Муовице и Одвраћенице, пуцали су из турске стране турски жандари и војници стајаће војске, на нашег стражара са Крњаче, Стевана Божовића, но срећом нису га обранили.

Президијално
1. Октобра 1875. год.
у Ивањици

Началник ср. моравичког
Је. В. Новаковић

АС-НОУ-1875. нсп. гр.

2. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ

2. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК ОКРУГА УЖИЧКОГ — МИНИСТРУ УНУ-
ТРАШЊИХ ДЕЛА И ДРЖАВНОМ САВЕТНИКУ Р. АЛИМ-
ПИЋУ: ИЗВЕШТАВА ДА ЈЕ ТУРСКА ВЛАСТ ОБРАЗО-
ВАЛА ОДРЕД ЗА ПАЉЕЊЕ СРПСКИХ КАРАУЛА.

(Концепт)

Депеша

Президијално

2. Октом. 875. Ужице

Г-ну Министру унутрашњих дела

Београд

Саветнику г. Ранку Алимпићу

Београд

Начелник среза моравичког јавља ми да су турске власти образовале од Турака једну својевољачку чету да триста људи, којој је цел једино да пали наше карауле.

Први случај вели срески старешина у-

чинише они на караули преко брдској, и да је садањи број стражара који се налази по караулама мали за давање одпора толиком броју Турака и одржање реда на граници, предлаже да се свакој караули додаду најмање још по 30 народни војника помоћи.

Јављам вам ово ради знања за наредбу.

Начал. окр.
М. Сарић

АС-НОУ-1875. нср. гр.

2. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛСТВО ОКРУГА УЖИЧКОГ — МИНИСТРУ
УНУТРАШЊИХ ДЕЛА: ЈАВЉА КАКО СУ ТУРСКИ
СТРАЖАРИ ОТЕЛИ НЕКУ СТОКУ НА ГРАНИЦИ.
ИЗВЕШТАЈ Р. АЛИМПИЋУ.

(Концепт)
(Начелство окр. ужичког)
№ 11686.

2. Октом. 875. г.
Ужица

I Г-ну Министру унутрашњих дела
II Саветнику г. Ранку Алимпићу
Београд

Депеша:

Началник среза моравичког депешом данас јави: да су турски стражари на караули спрам Васиљевића 27. пр. м. прескочили у нашу страну и испред Јеврема десетогодишњег синчића Вукадина Мартиновића из Васиљевића уграбили 31 козу па отерали у Сјеницу.

I

Моли се господин министар да изволи учинити корак да се оштећеном козе поврате.

Тужба је од оштећеног узета и по
њој ће се даље радити шта треба.

II

Ово се јавља ради знања.

Помоћник Нтва

Ек. 2/10. 1875.

С. М. Пројовић

АС-НОВ-1875. мср. гр.

5. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ

НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ДЕПЕША О НАПАДУ НА КАРАУЛУ ВУЧЈА
ПОЉАНА; ТУРЦИ ЈЕДНОМ СТРАЖАРУ ОТСЕКЛИ ГЛАВУ;
ПАЉЕВИНЕ И ПЉАЧКЕ.³

Време предаје 5/10. 1875. у 10 час. 30 мин. пре подне у Ивањици

Време доласка 5/10. 1875. у 11 час — мин. пре подне у Ужицу

Т е л е г р а м

Начелству округа ужичког

Ужице

Турци остају Турци — створења која су у Јевропу дошли само
ради утамањивања Христијана. Сад што смо неутрални и што их не
нападамо, они не престају чинити нам зла. Ноћас око 11 сахати ноћи
опет мучки нападоше на нашу стражару „Вучију пољану, стражару
запалише те сва изгоре, једноме нашем стражару осекоше и однесоше
главу, 2 куће у Лисичаку запалише и неколико оваца отераше.

Ако се ми ма како не осигурамо, или ако се не ојачају страже
на граници, које ће бити у стању, да дају отпора непрестаном тур-
ском нападању, — Турци ће да нам почине недогледна зла.

№ 7413.

Начелник среза
моравичког
Је. В. Новаковић

(Концепт на истој депеши:
(Начелник окр. ужичког)
5. октобра 1875. г.

Началнику ср. моравичког
Сазнајте и јавите ми одма: одкуд су Турци до-
шли те учинили оно што ми сад јависте, да ли је то
редовна војска или какви лопови учинили.

Време предаје 6/10. 1875. у 6 час. 15 мин. пре подне у Ивањици
Време доласка 6/10. 1875, у 10 час. 30 мин. пре подне у Ужицу

Т е л е г р а м

Начелству окр. ужичког

Ужице

По добивеном извештају, Турци што су запалили караулу и осекли главу нашем стражару, дошли су од Кладнице. Број је био велики и састојао се из редифа и војника у низамским аљинама. Ти исти нападали су и ноћас. Нису мировали већ око 12 сахати напали су опет на „Радешковину“ караулу, али су силом одбијени и ову нису запалили, нити су кога ранили, били су запалили једно сено на нашој страни код карауле, али је ово отето.

Као што се види, из овога, Турци никада не мирују него не-престано нападају и то тако прорачуњиво и тако тактично да се мора мислити, да ове нападаје комбинира некакав војени чиновник.

№ 7435.

Начелник срески
Ј. В. Новаковић

АС-НОУ-1875. нср. гр.

7. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ДЕПЕША О НАПАДУ НА КАРАУЛУ СТУПСКА
ЧЕСМА. НАПАД ОДБИЈЕН УЗ ПОМОЋ ВОЈСКЕ.

Време предаје 7/10. 1875. у 11 час — мин. пре подне у Ивањици.
Време доласка 7/10. 1875. у 12 час 10 мин. по подне у Ужице

Т е л е г р а м

Начелству округа ужичког

Ужице

Овога часа добих извешће, да су Турци јуче на ноћ прелазили кордон и „код Ступске чесме“ на караулу и стражаре напали ову сву изрешетали, и би потукли све стражаре, како су ови били испалили муницију, да им нешто наше војске није притекло у помоћ. Турака је било 250. Ово је оцењено по ономе што је сутрадан нађено, да су били заузели дужину од 250 корака са које дужине скупљена је пуна торба чаурица од испаљених острагуша, са којима је турска војска наше стражаре нападала. Даље, нађена је једна мала пушка и две шипке од турских острагуша.

И ако је било жестоког нападаја, срећом од наших нико није ни рањен.

И ово је доказ, да Турска упркос нашој неутралности и преко поштовања њеног земљишта, мучки редовно на нас напада и сваку ноћ у нашу земљу упада.

Према овоме нужно је, да се стражарима даде што више муниције, те да имаду са чиме да се бране.

№ 7504.

Нач. среза моравичког
Је. В. Новаковић

АС-НОУ-1875. нср. гр.

9. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ЈАВЉА О МНОГОЈ ТУРСКОЈ ВОЈСЦИ КОЈА
ПРОЛАЗИ. ТУРЦИ ПОДИЖУ ШАНЧЕВЕ ПРЕМА ГРАНИЦИ.

Време предаје 9/10. 1875. у 9 час. 36 мин. пре подне у Ивањици.
Време доласка 9/10. 1875. у 10 час. 15 мин. пре подне у Ужицу.

Т е л е г р а м

Г. Начелнику округа ужичког
Ужице

Од многе турске војске, која непрестано пролази за Босну и Ерцеговину на Беране, Пљевље и Нову Варош и тако даље, као што се види са наше границе, један табор задржат је између Кладнице и Лесковца са нешто кавалерије, кои је ушанчен, један према Кокиној караули близу Нове Вароши, а иза овога у десно к нашој граници неколика табора, два код Урсула, један код Борова и један између Сјенице и ови мјеста, као подпора споменутим таборима. Па и око Сјенице виђа се велики број чадора но да ли има војске и под њима још нисам сазнао.

По доста поузданом дознању ови табори спремају се да ударе на нас код Сувог рта, Ступске чесме и Јавора.

Президијално.

Началник срески
Ј. В. Новаковић

АС-НОУ-1875. нсп. гр.

10. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ДОСТАВЉА ГЛАСИНЕ СА ТУРСКЕ СТРАНЕ О
ПРОДОРУ КА БЕОГРАДУ И ЗАУЗИМАЊУ СТАРОГ ВЛАХА.

Време предаје 10/10. 1875. у 2 час. 10 мин. по подне у Ивањици.

Време доласка 10/10. 1875. у 4 час. 7. мин. по подне у Ужицу.

Т е л е г р а м

Г. Начелнику округа ужичког
Ужице

Дознао сам, да Турци, што се налазе спрам Витлишта, јавно говоре, да ће њихова сила, што је у Видину, да удари водом те силом да продре до Београда, а војска што је на овоме крају, да ће да уда-

ри на Стари Влах, и да догна бар до Лисе, докле је била пређашња граница.

Истина је, да се за сада у Турској са наше границе невиђа никакав необични и нови покрет, осим онога што сам вам делешом од јучерашњег јавио, али и преко тога, та њина претња мора бити да није неоснована.⁴

Президијално

Началник срески
Ј. В. Новаковић

АС-НОУ-1875. нср. гр.

11. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ
НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ИВЕШТАВА О ТУРСКОМ НАПАДУ НА КАРА-
УЛУ РАДЕШКОВИНУ И УПАДУ У ВАСИЉЕВИЋЕ.
ДОПУНСКИ ИЗВЕШТАЈ.

Време предаје 11/10. 1875. у 1 час 5 мин. по подне у Ивањици
Време доласка 11/10. 1875. у 2 час. 20 мин. по подне у Ужице

Т е л е г р а м

Г. Начелнику окр. ужичког

Ужице

Бадава је, што ми избегавамо све, што би дало повода Турцима да упадају у нашу земљу, то ништа не помаже. Они готово сваке па и предпрошле ноћи, кордон мучки прескочише, караулу Радешковину нападоше у Васиљевиће упадоше, па и тамо запалише две куће, 5 разних зграда и 7 штала, у којима изгоре све што су имали газде ови: Вукашин Мартиновић и Велиша Дмитровић онд.

Напад живо је одбијен, али се није могло одбити без поменуте штете. А друге штете није било.

11. окт. 1875. год.

Ивањица
Президијално

Нач. ср. моравичког
Је. В. Новаковић

Време предаје 11/10. 1875. у 7 час. — мин. по подне у Ивањици
 Време доласка 11/10. 1875. у 7 час. 25 мин. по подне у Ужицу

Т е л е г р а м

Г. Началнику округа ужичког

Накнадно данашњој депеши, имам вам јавити да се нападајућа турска чета састојала из 200 низама помешаних са турским стражарима, са погорелих караула. Они су се скупили и са трубним знацима. И приликом нападања на Васиљевиће, пуцали су на наше кордонске стражаре и сами турски стражари што су на караули спрам Васиљевића.

Дознао сам, да осим оне, која је изложена у карти г. Илијћа послатој има турске војске и у Јевику. На кратко, сва наша граница, само на 1¹/₂ до 2 сахата удаљено, формално је поседнута, са турском војском, које су трупе само на 2 сата једна од друге удаљене.

Турцима, који највише нападају на нас, Турска. . . .

(даљи текст изгубљен.)

АС-НОУ-1875. нср. гр.

14. ОКТОБАР 1875. ГОДИНЕ
 ПИСАР СРЕЗА АРИЉСКОГ — НАЧЕЛНИКУ ОКРУГА
 УЖИЧКОГ: ИЗВЕШТАВА О ЗЛОЧИНУ У СЕЛУ АМЗИЋИМА
 КОЈИ СУ ТУРЦИ ИЗВРШИЛИ НАД ИЗБЕГЛИЦАМА

Господине,

На граници овога среза нема ништа ново. Турци нису још ниђе насртали на границу, нити чине каке покрете војничке већ се баве на досадашњим мјестима.

Само 11. ов. м. рано у зору десио се овај грозан догађај.

Милован Мршовић, из Амзића који је поодавно пребегао и настанио се у село Ојковицу, отишо је 10. ов. м. и преко забране власти у Турску у Амзиће да отуд пренесе неки берићет што му је остао. Са њиме су отишли и Ристо и Милан браћа Марјановићи такође досељеници.

Сви су они заноћили у кући Јевђа и Илије браће Марјановића из Амзића, који нису у нашу страну никако ни бежали, а кад буде 11. у зору дође тамо њих око 20 Турака па их ту затекну.

Ристо и Милан, чим осете Турке одма побегну и Турци, који су за њима пуцали не могу им ништа.

А Милован и поменута браћа Јевђо и Илија не шћедну богати, него остану у кући, те тако Турци Милована одма посеку, а једног од браће Марјановића закољу. Другога нема, а на сваки начин и он је убијен.

Турци нису примили преклињање Марјановића да њих, као своју рају не дирају.

Тада су им узели 5 коња, још неке стоке и све што су тамо нашли.

Ови зликовци нису низами него нововарошки Турци.

Као што видите ово се догодило 11. ов. м. ујутру, али пре се није могло сазнати шта је у ствари било те стога вам ово сад јављам.

14. окт. 1875.

Мочиоци

Ваш поштоватељ
Мих. Миловановић
писар срески

(На спољној страни:)

Началнику окр. ужичког
Господину Мијанлу Сарићу

Званично у Ужицу

Од писара среза ариљског

АС-НОУ-1875. нсп. гр.

21. ДЕЦЕМБАР 1875. ГОДИНЕ

НАЧЕЛНИК СРЕЗА МОРАВИЧКОГ — НАЧЕЛСТВУ ОКРУГА
УЖИЧКОГ: ИЗВЕШТАВА ДА ИЗБЕГЛИЦЕ ИЗ ТУРСКЕ НЕ
ЖЕЛЕ ПОВРАТКА У СВОЈ ЗАВИЧАЈ

Началничеству округа ужичког

Према предпису Начелништва, од 24. новембра ове године №
13239. ја сам данас саопштио захтев Портин, који је изложен у исто-
ме претпису, — свима онима људима, који су из Турске у овај срез

пребегли, али се они на тај захтев нису хтели склонити, већ су дали своју изјаву, коју сам ја ставио на овоме / протоколу.

№ 8395.

21. децембра 1875. год.
Ивањица

Началник ср. моравичког
Је. В. Новаковић

№ 8395.

21. децембра 1875. год.
у Ивањици

Према претпису Начелништва округа ужичког, од 24. новембра ове године № 13293. и према наређењу г. министра иностраних дела, позвани су данас сви они људи, који су из Турске амо пребегли и који живе у овоме срезу, па сходно захтеву Портином упућени су да се поврате у Турску; али они одговорише:

Ми нисмо пребегли отуда од добра, него смо побегли од турскијех зала и нечувених чуда, што су нам чинили и чине. Побегли смо од претераних и несразмерних дација, од прекомерно неправедно од нас одузимајућег се десетка и осталих небројених намета; а и од тога, што зулумћари не сматрају у нама царску рају, као што то цар сматра, него нас држе за праве своје робове, па нам грабе оно, што трудом и знојем зарадимо и безобзирце нападају на част и поштење наших женскиња и младих деака, па чак и силом турче нашу децу.

С тога не смемо у Турску да се повратимо донде, докле нам се не ујамче праведна права и не осигура живот, част и имаће. Осим тога докле нам се не укаже какав удео у правосудству и у свему овоме не изравнамо са мухамеданцима. Јер докле се год ово не учини, дотле са ничим нисмо сигурни. Но да ће нам се ово учинити, ми хоћемо да нам гарантују стране силе, јер у самој Турској немамо поверења,

пошто се она хиљадама пута обећавала, па ни једном није своје обећање испунила, већ смо напротив све више и више од њених власти и мухамедана гоњени. А учинили се ово и дадну ли нам се онака права, кака човечанство осећа, не само што ћемо радо се повратити, него ћемо као раја вечно покорни бити нашем племенитом султану.

+ Милан Курђуба	из Божетића
+ Мића Минић	из Буковика
+ Милисав Курђуба	„ „
+ Томо Минић	„ „
+ Арсеније Перошевић	„ „
+ Миладин Перошевић	„ „
+ Петар Дилпарић	„ „
+ Алекса Стојић	„ „
+ Милован Симовић	Љепојевићи
+ Василије Басара	„ Тисовице
+ Тодор Корићанац	Буковика
+ Мијаило Чкуљевић	Љепојевићи
+ Периша Корићанац	Тисовице
+ Радојица Басара	из Тисовице
+ Јеврем Басара	„ „
+ Млађен Басара	„ „
+ Миладин Басара	„ „
+ Паун Кокић	„ „
+ Борисав Кокић	„ „
+ Перо Куселић	„ „
+ Милисав „	„ „
+ Лука „	„ „
+ Никола „	„ „
+ Никола Петрић	„ „
+ Јован Петрић	„ „
+ Тијосав Куртић	„ „
+ Љубисав „	„ „
+ Лука Драшковић	из Јевика
+ Лука Дудовић	„ „
+ Марица удовица	„ „
+ Милан Ђинђић	„ Дивље Реке

+ Новак	„	„	„	„
+ Периша Бијочанин		из	Брњице	
+ Ново Пешић		из	Дивље Реке	
+ Томо Вућићевић		из	Фијуља	
+ Радул	„	„	„	
+ Лука Мијатовић		из	Дунишића	
+ Милун Ђинђић		из	Сјенице	
+ Василе Михаиловић		из	Чипања	
+ Ђорђе Нешовић		из	Вишњева	
+ Драго Рајчевић		„	„	
+ Јова Шошкић		из	Чипања	
+ Миладин Кнежевић		„	„	
+ Милош Ракоњац		из	Бачија	
+ Мило Драгутиновић		из	Љепојевића	
+ Милан Чкуљевић		из	Буковића	
+ Милоје Јанковић		„	„	
+ Мијаило Маринковић		из	Љепојевића	
+ Димитрије Спасојевић			Љесковића	
+ Стојка удовица		из	Штиткова	
+ Мића Савковић			Љепојевића	
+ Милан Вуковић		из	Сјенице	
+ Милић Саковић		из	Н. Вароши	
+ Периша Басара		из	Тисовице	
+ Милан Јанковић		из	Буковика	
+ Мићо Чкуљевић		„	„	
+ Крсман Поповић		„	„	
+ Стеван Ђурчић			Љепојевићи	
+ Станисава Ђинђић		из	Дивље Реке	
+ Сара Марка Пауновића			Буковика	
+ Миле Петрићевић		из	Тисовице	
+ Нико Корићанац			Љепојевића	
+ Луко	„		„	
+ Борисав Петрићевић			Буковика	
+ Никола Ђинђић		из	Дивље Реке	
+ Павле Савковић			Горачиће	
+ Никола Татовић			Тисовице	

Оверава

Начелинк ср. моравичког

Ј. В. Новаковић

АС-НОУ-1875. нср. гр.

НАПОМЕНЕ

1) Избор ових докумената, необјављиваних и прилично непознатих, извршен је у Архиву Србије из фонда несрећене грабе Начелства округа ужичког. Ишло се за тим да се прикаже, у заокруженој целини, стање око старовлашког дела државне границе у 1875. години. Документи се објављују уз незнатне правописне интервенције, и то само ако се ради о личним или географским именима и звањима у погледу почетног великог или малог слова. Тамо где у наслову нема имена коме се шаље уписиване су допуне са спољне стране дотичног документа. Сви датуми су по старом јулијанском календару.

2) Овде се очевидно ради о писарској омашци при писању извештаја.

3) Турски напад на караулу Вучја пољана имао је снажан одјек у српској јавности и изазвао запрепашћење. О њему је изашло више новинских написа. Бура Јакшић посветио је овом случају своју, у тадашње време врло популарну, родољубиву песму „Караула на Вучјој пољани“ и једну уметнички врло успелу слику. Убијени стражар, чија је глава однета, као трофеј у Сјеницу, звао се Илија Ковачевић.

4) Такве претеће гласине биле су саставни део ондашње турске политике и врло често се тих година срећу убациване на разне начине како би изазвале узнемирења или панику. Оне ће се нарочито појављивати наредне 1876. године непосредно пред избијање рата и током њега.

LES CONFLITS FRONTALIERS DANS LE STARI VLAH EN 1875

Le choix de documents présenté ici a l'intention d'illustrer les circonstances troublées qui régnaient dans la partie sud-ouest de la Serbie et plus particulièrement dans la Stari Vlah en 1875. Cet état de choses précédait en réalité au déclenchement de la guerre qui éclata l'année suivante et porte en lui des signes précurseurs du conflit armé qui opposera la petite principauté au puissant empire ottoman.

De l'autre côté de la frontière s'enflammait la lutte armée des insurgés contre l'Etat ottoman. Cette lutte était connue dans la région sous le nom de «Balinska buna» (révolte de Balin), appellation locale du large mouvement populaire connu sous le nom de Insurrection de Herzégovine. Le gouvernement serbe respectait officiellement sa neutralité, mais secondait les insurgés, leur donnait des armes et des munitions, permettait la formation de camps sur son territoire, favorisait leur organisation et ouvrait ses frontières. L'Etat ottoman répondit à ces procédés par des sévissements et des provocations. L'état de guerre s'était déjà établi ici, sans que la guerre ait été déclarée. La Serbie se gardait encore d'entrer ouvertement en lutte, mais elle s'efforçait de se préparer à la défense.

Les documents de ce choix nous parlent des luttes des insurgés près de la frontière, de l'incendie des postes frontaliers turcs, du ralliement des troupes de l'armée populaire, mais aussi des déplacements de l'armée turque et du rassemblement des forces armées près de la frontière, comme aussi des provocations de l'autre bord et des attaques contre les stations frontalières serbes. Tout ceci créait une atmosphère de guerre imminente, guerre qui ne manquera pas d'éclater.

ИМПЕРАТОРСКО-РОССИЙСКОЕ ТЕЛЕГРАФИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

№ 187

№	Класс	Бюл	Время приема		Время доставки		Замечания о приеме и отправлении
			дней	час. мин.	дней	час. мин.	

ТЕЛЕГРАМ

Ваше письмо от 21/10/875. с. 187
 получено. В ответ на ваше письмо
 от 20/10/875. с. 187. сообщаем, что
 ввиду отсутствия сведений о месте
 нахождения вашего учреждения, мы
 не можем исполнить вашего поручения.
 Если вы желаете, чтобы мы
 исполнили ваше поручение, то
 сообщите нам, пожалуйста, адрес
 вашего учреждения, куда мы
 сможем послать телеграмму.
 С уважением,
 Начальник округа ужицкой
 Р. Алимпишву

Дружко: _____

Ст. 3. Начальник срезда Моравичког, начальнику округа ужицкой: Известия о турецком нападении на караулы Преко брдо, 29. септембар 1875.

Ваше письмо от 21/10/875. с. 187
 получено. В ответ на ваше письмо
 от 20/10/875. с. 187. сообщаем, что
 ввиду отсутствия сведений о месте
 нахождения вашего учреждения, мы
 не можем исполнить вашего поручения.
 Если вы желаете, чтобы мы
 исполнили ваше поручение, то
 сообщите нам, пожалуйста, адрес
 вашего учреждения, куда мы
 сможем послать телеграмму.
 С уважением,
 Начальник округа ужицкой
 Р. Алимпишву

Ваше письмо от 21/10/875. с. 187
 получено. В ответ на ваше письмо
 от 20/10/875. с. 187. сообщаем, что
 ввиду отсутствия сведений о месте
 нахождения вашего учреждения, мы
 не можем исполнить вашего поручения.
 Если вы желаете, чтобы мы
 исполнили ваше поручение, то
 сообщите нам, пожалуйста, адрес
 вашего учреждения, куда мы
 сможем послать телеграмму.
 С уважением,
 Начальник округа ужицкой
 Р. Алимпишву

21/10/875. с. 187

Ваше письмо от 21/10/875. с. 187
 получено. В ответ на ваше письмо
 от 20/10/875. с. 187. сообщаем, что
 ввиду отсутствия сведений о месте
 нахождения вашего учреждения, мы
 не можем исполнить вашего поручения.
 Если вы желаете, чтобы мы
 исполнили ваше поручение, то
 сообщите нам, пожалуйста, адрес
 вашего учреждения, куда мы
 сможем послать телеграмму.
 С уважением,
 Начальник округа ужицкой
 Р. Алимпишву

Ст. 4. Начальство округа ужицкой, министерству внутренних дел и державном советнику Р. Алимпишву: Деления о отманьку стоке на границе, 2. октобар 1875.

